

lere paa Aandens Omraader, skal man bort fra. Naar man holder sig indenfor det, som kan fremmes og trives, uden at gaa andres berettigede Interesser for nær, kommer den største Rigdom, den største Fylde frem, naar man giver Ret for de enkelte. Jeg tænker mig egentlig ikke, at nogen vil paastaa, at det var forsvarligt, i Overensstemmelse med de Erfaringer, som ere indhøstede i vore Dage Aandslivet vedrørende, at man vilde lægge en bestemt Ramme for Skolevæsenet ud over hele vort Samfund, men at man tværtimod vil være enig om at ønske, at der skal gives Plads for alle de Kræfter, som ville tilbyde sig frivillig for at arbejde i denne store Sags Tjeneste, og at man overalt, hvor man finder en Kreds af Forældre, som ville slutte sig sammen for paa en eller anden bestemt Maade at faa deres Børn underviste, som deres Hjerte og Hjerne tilskynder dem det, skal give dem Adgang dertil, idet naturligvis Undervisningspligten skal opfyldes. Børnene skulle lære at læse, skrive, regne, have visse bestemte faglige Kundskaber, men ellers vil man overlade de enkelte Kredse at bestemme, hvorledes det hele skal lægges til Rette. Jeg siger, at det er Kærnen, det er egentlig det værdifulde, vor Tids Kultur har bragt i Forhold til tidligere, at man anerkender, at paa aandelige Omraader gælder den Lov, at de enkelte have lige Ret. Og jeg hilser dette første Forslag, som Kommissionen har stillet angaaende det lokale Tilsyn, med store Forhaabninger, fordi man i Kommissionen har kunnet enes om dette fra de forskellige Hold. Jeg ser deri en Erkendelse af, at vi paa Skolens Omraade skulle indrette os efter den Grundlov, jeg nu har søgt kort at skitsere.

Jeg udtalte til at begynde med, at jeg havde den Opfattelse, at Tilsynet tiltrængte en Ændring. Denne Ændring har Tilsynet faaet paa det første Stadium. Naar vi komme til det andet, det, som i Øjeblikket er henlagt til den saakaldte Skoledirektion, bliver Spørgsmaalet af en noget anden Art. Maa jeg tillade mig at bede det høje Tings Medlemmer om at overveje, at naar man kommer udenfor de lokale Forhold, er det Tilsyn, man kan ønske sig, og egentlig det eneste Tilsyn, som kan praktiseres, et vejledende. Det er det, der er fremhævet med stor Styrke paa de mange Lærermøder og Skolemøder, der have været afholdte om denne Sag, det er det, Lærerne ønske. Det er nemlig aldeles umuligt og uoverkommeligt, at der

ud over det lokale skulde være Tilsyn med den enkelte Skole og den enkelte Lærer, saa han virkelig kunde blive set paa Fingrene daglig med Hensyn til sin Gerning; det lader sig ikke gøre. Tanken med dette vejledende og, som man ret naturlig i Forbindelse dermed har sagt, saglige Tilsyn har vundet stort Terrain de sidste Aar, det er vel egentlig nok dette Krav, der til syvende og sidst har bragt Spørgsmaalet om Ændring af Tilsynet frem paa Dagsordenen.

Kommissionens Forslag forsøger at løse Spørgsmaalet paa den Maade, at der i hvert Amt ansættes en saakaldt Amtsskolekonsulent, der skulde have følgende Virksomhed: Han skulde erstatte Provsten i alle Skoledirektioner — nu er der i hvert Skoledistrikt en Skoledirektion bestaaende af Amtmanden og Provsten og et af Skole-raadet valgt Medlem —, endvidere skulde han have en Virksomhed i noget nyt, som kaldes Skoleraadet. Dette Skoleraad skulde sammensmeltes af det nuværende Skole-raad og Amtsskoledirektionen. Det nuværende Skoleraad bestaar af hele Amtsskole-raadet og af en Del af de i Amtet liggende Købstæder valgte Medlemmer i et Tal, som svarer til det indbyrdes Folketal mellem Land og By. Amtsskoledirektionen bestaar af samtlige Skoledirektioner indenfor Amtet. De to Institutioner have til-sammen Styrelsen af Amtets Skoleforhold, idet Skoleraadet er bevilgende med Hensyn til Amtsskolefondens Midler, Amtsskoledirektionen er derimod forslagsstillende og administrerende; for øvrigt er Forholdet mellem de to Institutioner ikke rigtig klart. Efter Forslaget skulde de, som sagt, smeltes sammen til et Raad, der skulde hedde Skoleraadet og bestaa af 13 Medlemmer, nemlig Amtmanden, Amtsskolekonsulenten, en Amtsskoleprovst, 7 Medlemmer valgte af Amtsskole-raadet og de bykommunale Raad efter det Forholdstal, jeg nævnedes før, og endelig 3 Lærere, valgte af de i Skolekredsen virkende fast ansatte Lærere og Lærerinder. Amtsskolekonsulenten skulde altsaa erstatte Provsten i samtlige Direktioner, disse Direktioner skulde ogsaa opretholdes efter Kommissionens nye Forslag med Amtmanden, Amtsskolekonsulenten og 3 af Skoleraadet valgte Medlemmer, altsaa bestaa af 5 Medlemmer, ikke som nu af 3.

Jeg havde den Ære at være Medlem af Kommissionen den meste Tid, saa jeg ved paa første Haand god Besked om, hvilke Tanker, Ideer, Forhaabninger og Ønsker der var raadende i denne Kom-